

پرسش و پاسخ‌های کارگروه قوانین و مقررات (قانون تجارت)

پرسش ۱ (فروردین ۱۳۸۷)

نقل و انتقال سهام در شرکت‌های سهامی عام غیر بورسی چگونه انجام می‌شود؟ آیا لازم است نقل و انتقال این‌گونه سهام در دفتر اسناد رسمی انجام پذیرد؟

پاسخ ۱:

نقل و انتقال سهام با رعایت بند ۸ ماده (۸) اصلاحیه قانون تجارت از طریق ثبت نقل و انتقالات در دفتر سهام موضوع ماده (۴۰) قانون مزبور، از وجاهت قانونی برخوردار می‌باشد.

پرسش ۲ (اردیبهشت ۱۳۸۷)

اگر توافقنامه‌ای بین دو شرکت، در شرایطی که عضو هیأت مدیره شرکت اول سهامدار شرکت دوم است، به امضا برسد، مبنی بر تعهد و ضمانت بدهی آن توسط شرکت اول، آیا توافقنامه مزبور مشمول مقررات مفاد ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت می‌باشد؟

پاسخ ۲:

با عنایت به مفاد ماده (۶۸۴) قانون مدنی، عقد ضمان، تضمین و ارائه وثایق از مصادیق معامله است. ضمن اینکه طبق بند ۲۱ استاندارد حسابداری شماره ۱۲ با عنوان افشای اطلاعات در خصوص اشخاص وابسته، تأمین تضمین‌ها و وثایق به‌عنوان معامله تلقی شده است، لذا توافق‌نامه مزبور در شرکت اول از مصادیق معاملات موضوع ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت می‌باشد.

پرسش ۳ (اردیبهشت ۱۳۸۷)

چنانچه شرکتی مزاد بر میزان یک‌دهم سرمایه خویش، اندوخته قانونی در نظر گرفته و در حساب‌ها منظور نموده باشد، آیا می‌تواند بر اساس مصوبه مجمع عمومی عادی خویش، مزاد مذکور را از اندوخته برداشت نماید؟

پاسخ ۳:

به استفسار از ماده (۲۳۹) اصلاحیه قانون تجارت، در صورتی که اندوخته قانونی مزاد بر حد نصاب پیش‌بینی شده در مواد (۱۴۰) و (۲۳۸) وضع شده باشد، قبل از انحلال شرکت قابل تقسیم بین سهامداران نمی‌باشد.

پرسش ۴ (اردیبهشت ۱۳۸۷)

در صورت عدم تقسیم سود بین سهامداران، آیا در نظر گرفتن نسبت معینی از سود خالص سال مالی شرکت جهت پاداش هیأت مدیره مجاز می‌باشد؟

پاسخ ۴:

طبق ماده (۲۴۱) اصلاحیه قانون تجارت، حدنصاب پاداش هیأت مدیره با توجه به نوع شرکت سهامی (عام یا خاص)، درصدی از سود تقسیم شده بین صاحبان سهام است. بنابراین به هر علت سود بین صاحبان سهام تقسیم نشود، پاداش هیأت مدیره قابل پرداخت نخواهد بود.

پرسش ۵ (اردیبهشت ۱۳۸۷)

آیا بازرس قانونی موظف به پاسخگویی مستقیم به هریک از سهامداران شرکتی که بازرس آن است، می‌باشد؟

پاسخ ۵ :

وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های بازرس قانونی در مواد ۱۴۴ تا ۱۵۶ اصلاحیه قانون تجارت ذکر گردیده و اهم وظیفه مزبور در ماده (۱۴۸) آن قانون مبنی بر اظهارنظر نسبت به صورت‌های مالی و گزارش سالانه فعالیت هیأت مدیره و همچنین حصول اطمینان از رعایت حقوق یکسان سهامداران می‌باشد. از سوی دیگر طبق ماده (۱۳۹) قانون فوق، هر صاحب سهم می‌تواند از ۱۵ روز قبل از تشکیل مجمع عمومی، در مرکز شرکت به صورت حساب‌ها مراجعه کرده و از ترازنامه و حساب سود و زیان و گزارش بازرسان رونوشت بگیرد. با توجه به مطالب فوق، در قانون تجارت وظیفه مشخصی جهت ارائه پاسخ مستقیم به هریک از سهامداران برای بازرس قانونی پیش‌بینی نشده است، لیکن معمولاً در مجامع عمومی عادی سالانه شرکت‌ها، بازرس قانونی به سؤالات سهامداران که با هماهنگی رئیس جلسه طرح می‌گردد، پاسخ می‌دهد.

پرسش ۶ (شهریور ۱۳۸۷)

مابه‌التفاوت حاصل از فروش حق تقدم سهامداران به مبلغی بیش از مبلغ اسمی سهام، در خصوص سهامدارانی که از حق تقدم خود در مهلت قانونی استفاده ننموده‌اند، صرف سهام محسوب می‌شود یا متعلق به سهامداران قبلی است؟

پاسخ ۶ :

اگرچه در این خصوص به صراحت در اصلاحیه قانون تجارت اشاره نشده است، ولی با عنایت به مفاد مواد ۳۵ و ۱۶ قانون مزبور، تفاوت ایجاد شده متعلق به سهامدارانی است که از حق تقدم خود استفاده نکرده‌اند.

پرسش ۷ (آذر ۱۳۸۷)

در صورتی که پس از صدور گزارش حسابرسی و بازرس قانونی، مجمع عمومی عادی تشکیل نگردد و صورت‌های مالی به تصویب نرسد، مسئولیت بازرس قانونی چیست؟

پاسخ ۷ :

از آنجا که بازرسی یا بازرسان قانونی شرکت طبق ماده (۱۵۴) اصلاحیه قانون تجارت، در مقابل شرکت و اشخاص ثالث نسبت به تخلفاتی که در انجام وظایف خود مرتکب می‌شوند، طبق قواعد عمومی مرتبط با مسئولیت مدنی، مسئول جبران خسارت وارده هستند و این مسئولیت محدود به دوره مأموریت بازرسی نیست و همواره صادق است، و از طرفی به موجب ماده (۱۵۰) قانون فوق، بازرسی یا بازرسان موظفند با توجه به ماده (۱۴۸) آن قانون، گزارش جامعی راجع به وضع شرکت به مجمع عمومی عادی تسلیم کنند، بنابراین بازرسی یا بازرسان اولاً در هر زمانی (حتی پس از مدت مأموریت) موظف به تسلیم گزارش فوق‌الذکر می‌باشند، ثانیاً مسئول جبران خسارات وارده بوده و این امر محدود به زمان معینی از جمله مدت مأموریت بازرسی قانونی نیست. لذا در صورتی که مطابق ماده (۹۱) اصلاحیه قانون تجارت، چنانچه هیأت مدیره مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت نکند، بازرسی یا بازرسان شرکت، مکلفند با رعایت تشریفات قانونی مربوط، رأساً اقدام به دعوت مجمع مزبور نمایند.

پرسش ۸ (آذر ۱۳۸۷ - فنی و استانداردها)

نحوه ارائه گزارش بازرسی قانونی در مواردی که افزایش سرمایه صرفاً به منظور اصلاح ساختار مالی شرکت باشد، چگونه است؟

پاسخ ۸ :

تبصره ۲ ماده (۱۶۱) اصلاحیه قانون تجارت به صورت عام است و هرگونه افزایش سرمایه، از جمله افزایش سرمایه به منظور اصلاح ساختار مالی شرکت را دربر می‌گیرد. بنابراین مستلزم تهیه گزارش توجیهی افزایش سرمایه توسط مدیریت شرکت و اظهار نظر بازرسی نسبت به گزارش مزبور می‌باشد. دستورالعمل تهیه و ارائه گزارش بازرسی قانونی در مورد رسیدگی به گزارش توجیهی هیأت مدیره در خصوص افزایش سرمایه، در مورد افزایش سرمایه برای اصلاح ساختار مالی نیز کاربرد دارد.

پرسش ۹

(اسفند ۱۳۸۷)

طبق ماده (۱۲۶) اصلاحیه قانون تجارت، "هیچ کس نمی تواند در عین حال مدیریت عامل بیش از یک شرکت را داشته باشد". آیا اگر شرکتی دارای شرکت فرعی در خارج از ایران و مدیریت عامل هر دو شرکت نیز با یک نفر باشد، خلاف ماده مذکور عمل شده است؟

پاسخ ۹ :

مراد از مفهوم کلمه "شرکت" در ماده (۱۲۶) اصلاحیه قانون تجارت، منحصرأ شرکت‌های تجاری موضوع ماده (۲۰) آن قانون است که به موجب مقررات خاص، نزد مرجع ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده و به موجب مفاد ماده (۵۸۳) همان قانون، دارای شخصیت حقوقی می‌شوند. بنابراین، ماده (۱۲۶) قانون مذکور ناظر بر شرکت‌هایی است که به موجب مقررات قانون تجارت و در قالب تفسیر خاص این قانون به وجود آمده است. در ثانی با امعان نظر به قاعده محلی یا درون مرزی بودن قوانین (به استثنای قوانین مربوط به احوال شخصی)، اساساً دایره شمول مقررات قانون تجارت محدود به مرزهای سیاسی و جغرافیایی ایران است. بنابراین، حکم ماده (۱۲۶) قانون مورد بحث نمی‌تواند در مورد شرکت‌های غیر ایرانی و خارج از مرزهای سیاسی و جغرافیایی ایران، لازم اجرا باشد.

پرسش ۱۰

(اسفند ۱۳۸۷)

در صورت عدم دعوت مجمع عمومی سالیانه در موعد مقرر تکلیف بازرس قانونی به چه صورت می‌باشد؟

پاسخ ۱۰ :

طبق مفاد ماده (۹۱) اصلاحیه قانون تجارت، در صورتی که هیأت مدیره در موعد مقرر در اساسنامه مجمع عمومی عادی سالانه را دعوت ننماید، بازرس قانونی موظف به دعوت مجمع عمومی است و در صورتی که در اولین دعوت، حدنصاب لازم جهت تصمیم‌گیری حاصل نشود، تکلیف بازرس قانونی جهت دعوت مجدد از مجمع عمومی عادی سالانه در مهلت پیش‌بینی شده در اساسنامه، همچنان به قوت خود باقی است.

پرسش ۱۱ (اسفند ۱۳۸۷)

در صورت عدم ارائه اطلاعات و مدارک مورد نیاز در موعد مقرر، تکلیف بازرس قانونی به چه صورت می‌باشد؟

پاسخ ۱۱ :

در صورتی که به هر دلیل صاحب‌کار از ارائه اطلاعات و مدارک موردنیاز از جمله ارائه صورت‌های مالی خودداری نماید، بازرس قانونی وظیفه دارد که در موعد مقرر گزارش خود را به مجمع عمومی عادی سالانه ارائه نماید.

پرسش ۱۲ (شهریور ۱۳۸۸)

آیا انتخاب بیش از یک نفر شخص حقیقی به‌عنوان مدیرعامل مجاز می‌باشد؟

پاسخ ۱۲ :

با استنباط از مفاد ماده (۱۲۴) اصلاحیه قانون تجارت، انتخاب بیش از یک نفر شخص حقیقی به‌عنوان مدیرعامل مغایرتی با قانون تجارت ندارد و در این حالت، حدود اختیارات طبق اساسنامه و قانون مشخص خواهد شد.

پرسش ۱۳ (شهریور ۱۳۸۸)

نحوه برخورد بازرس قانونی با موارد تخلف، تقصیر و جرم مشاهده شده از ناحیه مدیران و مدیرعامل، در چارچوب مفاد ماده (۱۵۱) اصلاحیه قانون تجارت، چگونه است؟

پاسخ ۱۳ :

طبق مفاد ماده (۱۵۱) اصلاحیه قانون تجارت، "بازرس یا بازرسان هرگونه تخلف یا تقصیری در امور شرکت را از ناحیه مدیران و مدیرعامل مشاهده کنند، باید به اولین مجمع عمومی اطلاع دهند و در صورتی که ضمن انجام مأموریت خود از وقوع جرمی مطلع شوند، باید به مرجع قضایی صلاحیت‌دار اعلام نموده و نیز جریان را به اولین مجمع عمومی

گزارش دهند". با توجه به مطالب ذکر شده، چنانچه مؤسسه حسابرسی (بازرس قانونی) در فرآیند رسیدگی‌های خود از وقوع جرمی مطلع شود، مراتب مندرج در قسمت ذیل ماده (۱۵۱) قانون تجارت باید مورد توجه قرار گیرد و چنانچه تخلف یا تقصیری از ناحیه مدیران و مدیرعامل مشاهده کند، مراتب مندرج در صدر ماده (۱۵۱) باید انجام شود. بدیهی است تشخیص وقوع تخلف، تقصیر یا جرم باید در فرآیند رسیدگی‌ها مشخص شده و متکی به اسناد و مدارک مورد لزوم باشد.

پرسش ۱۴ (بهمن ۱۳۸۸)

منظور از سرمایه مطرح شده در ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت، سرمایه ثبت شده یا پرداخت شده است؟

پاسخ ۱۴ :

بر اساس مواد مختلف اصلاحیه قانون تجارت که موضوع سرمایه در آنها مطرح شده، منظور سرمایه ثبت شده بوده و در موارد خاص که نظر قانون‌گذار سرمایه پرداخت شده باشد، به‌صراحت در قانون ذکر شده است. بنابراین، منظور از سرمایه ذکر شده در ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون، سرمایه ثبت شده می‌باشد.

پرسش ۱۵ (بهمن ۱۳۸۸)

بر اساس قانون تجارت، نوع شخصیت بازرس در شرکت‌های سهامی به چه صورت است و آیا می‌توان شخص حقوقی را به‌عنوان بازرس انتخاب نمود؟

پاسخ ۱۵ :

طبق مفاد مواد (۱۴۴) و (۱۴۶) اصلاحیه قانون تجارت، انتخاب بازرس اصلی و علی‌البدل توسط مجمع عمومی صاحبان سهام برای هر سال الزامی شده است. با توجه به مفاد ماده (۱۴۷) قانون فوق، به‌طور ضمنی مستفاد می‌شود که بازرسان می‌باید از بین اشخاص حقیقی انتخاب شوند. لیکن در قانون تشکیل جامعه، که قانون خاص و مؤخر بر اصلاحیه

قانون تجارت می‌باشد، وظیفه حسابرس و بازرس قانونی شرکت‌های مختلف به عهده حسابداران رسمی (اشخاص حقیقی) می‌باشد و در تبصره ۳ قانون فوق‌الذکر، برای انجام حسابرسی و بازرسی قانونی شرکت‌های مزبور، اجازه تشکیل مؤسسات حسابرسی (اشخاص حقوقی) داده شده است. با توجه به موارد فوق، اشخاص حقوقی عضو جامعه مجاز به پذیرش وظیفه بازرس قانونی در شرکت‌های سهامی هستند. ضمن این‌که در ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی، اشخاص حقوقی احصاء شده در بندهای "الف" تا "ز" ماده مزبور مکلف شده‌اند، بازرس قانونی خود را از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، انتخاب نمایند.

پرسش ۱۶ (بهمن ۱۳۸۸ - فنی و استانداردها)

تصمیمات متخذه توسط هیأت مدیره شرکت‌ها، در چه شرایطی نافذ است؟

پاسخ ۱۶ :

طبق ماده ۱۲۱ قانون تجارت، تصمیمات هیأت مدیره باید با اکثریت آرای حاضر در جلسه اتخاذ گردد، مگر این‌که در اساسنامه اکثریت بیشتری مقرر شده باشد. تصویب صورت‌های مالی نیز از این قاعده مستثنی نیست.

پرسش ۱۷ (آذر ۱۳۹۰)

نحوه جایگزینی بازرس علی‌البدل به‌جای بازرس اصلی، چگونه است؟

پاسخ ۱۷ :

طبق مفاد ماده (۱۴۶) اصلاحیه قانون تجارت، مجمع عمومی عادی باید یک یا چند بازرس علی‌البدل نیز انتخاب کند تا در صورت معذوریت یا فوت یا استعفا یا سلب شرایط یا عدم قبول سمت توسط بازرس یا بازرسان اصلی، جهت انجام وظایف بازرسی دعوت شوند. لذا جهت جایگزینی بازرس علی‌البدل به‌جای بازرس اصلی در صورت شرایط فوق، نیازی به تشکیل مجمع عمومی مجدد نمی‌باشد.

پرسش ۱۸ (آبان ۱۳۹۱)

در صورت انصراف و کناره‌گیری بازرس قانونی از سمت خود، به دلیل عدم رعایت اصول و ضوابط حرفه‌ای توسط صاحبکار (به‌عنوان مثال، عدم ثبت بخشی از فعالیت‌ها در دفاتر قانونی)، تبعات ناشی از انصراف چیست؟

پاسخ ۱۸ :

اگرچه بازرس قانونی به دلیل عدم رعایت قوانین و مقررات توسط صاحبکار (به‌عنوان مثال، عدم ثبت بخشی از عملیات در دفاتر قانونی)، طبق ماده ۱۴۶ اصلاحیه قانون تجارت مجاز به استعفا می‌باشد، لیکن با توجه به این که موضوع از موارد پیش‌بینی شده در بند (۱-ب) ماده (۵) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد است، بنابراین بازرس قانونی قبل از استعفا، طبق ماده (۱۴) قانون مزبور مکلف است این‌گونه تخلفات را به مراجع پیش‌بینی شده در قوانین مرتبط، گزارش نماید.

پرسش ۱۹ (شهریور ۱۳۹۲)

در صورتی که مجمع عمومی عادی، شخص حقوقی را به‌عنوان هیأت مدیره انتخاب نماید، حق حضور و پاداش اعضای هیأت مدیره موضوع ماده (۱۳۴) اصلاحیه قانون تجارت، متعلق به شخص حقوقی است یا شخص حقیقی که به نمایندگی از طرف شخص حقوقی مزبور، به‌عنوان هیأت مدیره معرفی شده است؟

پاسخ ۱۹ :

در ماده (۱۳۴) اصلاحیه قانون تجارت، پاداش و حق حضور در جلسات هیأت مدیره، صرفاً برای اعضای هیأت مدیره پیش‌بینی شده است. از سوی دیگر طبق ماده (۱۱۰) قانون مزبور، شخص حقوقی که به سمت عضو هیأت مدیره انتخاب می‌شود، موظف است یک نفر را به نمایندگی خود به شرکت معرفی نماید. رابطه بین شخص حقوقی عضو هیأت مدیره و نماینده وی که به شرکت سرمایه‌پذیر معرفی می‌شود، رابطه مباشرتی است و لذا حق الزحمه نماینده مزبور بر اساس توافق با شخص حقوقی ذی‌ربط صورت می‌گیرد. بنابراین پاداش و حق حضور پرداختی توسط شرکت سرمایه‌پذیر، متعلق به شخص حقوقی عضو هیأت مدیره (شرکت سرمایه‌گذار) می‌باشد.

پرسش ۲۰ (شهریور ۱۳۹۲)

آیا پرداخت پاداش و حق حضور به شخص حقیقی (نماینده شخص حقوقی) مجاز می‌باشد؟

پاسخ ۲۰:

پرداخت پاداش و حق حضور مربوط به اشخاص حقوقی عضو هیأت مدیره به سایرین، از جمله نماینده معرفی شده توسط وی، باید بر اساس مجوز کتبی صاحبان امضای مجاز شرکت سرمایه‌گذار، صورت گیرد.

پرسش ۲۱ (بهمن ۱۳۹۲)

آیا تأدیه سرمایه تعهدی توسط سهامداران و انعکاس حسابداری رویداد مالی مزبور، مستلزم انجام تشریفات قانونی مربوط در اداره ثبت شرکت‌ها (روزنامه رسمی) است؟

پاسخ ۲۱:

طبق شواهد و نمونه‌های موجود، هر چند در حال حاضر پرداخت سرمایه تعهدی در اداره ثبت شرکت‌ها ثبت و در روزنامه رسمی آگهی می‌شود، لیکن لایحه اصلاحی قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷، فاقد حکم یا شروطی دایر بر لزوم ثبت پرداخت حصه سرمایه تعهدی صاحبان سهام در اداره مزبور است. از این رو، عدم ثبت رویداد فوق در اداره ثبت شرکت‌ها و آگهی آن در روزنامه رسمی به هر دلیل، مانع از ثبت حسابداری رویداد فوق‌الذکر به‌عنوان تأدیه سرمایه تعهدی صاحبان سهام نخواهد بود.

پرسش ۲۲ (اسفند ۱۳۹۲)

در شرکت‌هایی که فاقد واحدی تحت عنوان "صندوق" هستند، نحوه تودیع و نگهداری سهام وثیقه اعضای هیأت مدیره (موضوع ماده ۱۱۵ اصلاحیه قانون تجارت)، چگونه است؟

پاسخ ۲۲:

صندوق نمادی از جایگاه حفاظت شده است و می‌تواند صندوق بانک و یا هر محل محفوظ دیگری برای نگهداری اوراق سهام باشد، لذا نگهداری اوراق سهام از جمله سهام وثیقه، الزاماً مترادف با وجود واحد صندوق به معنای تشکیلاتی آن نیست.

پرسش ۲۳ (مهر ۱۳۹۳)

آیا حکم ماده (۱۳۳) اصلاحیه قانون تجارت، نسبت به اشخاص حقوقی عضو هیأت مدیره دو شرکت با معاملات رقابتی که نمایندگان حقیقی جداگانه‌ای در هر یک از شرکت‌های فوق معرفی نموده‌اند، تسری دارد؟

پاسخ ۲۳:

با توجه به مفاد ماده (۱۱۰) اصلاحیه قانون تجارت، نمایندگان اشخاص حقوقی مشمول همان شرایط و تعهدات و مسئولیت‌های مدنی و جزایی عضو هیأت مدیره بوده و از این‌رو، مشمول ماده (۱۳۳) اصلاحیه قانون تجارت نیز می‌گردند.

پرسش ۲۴ (مهر ۱۳۹۳)

آیا چنانچه اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل دو شرکت با معاملات رقابتی، در شرکت رقیب صرفاً سهامدار یا کارمند (نه در سطح مدیران ارشد) باشند، مشمول حکم ماده (۱۳۳) اصلاحیه قانون تجارت خواهند بود؟

پاسخ ۲۴:

با توجه به مفاد ماده (۱۳۳) اصلاحیه قانون تجارت، نمایندگان اشخاص حقوقی مشمول همان شرایط و تعهدات و مسئولیت‌های مدنی و جزایی عضو هیأت مدیره بوده و از این‌رو، مشمول ماده (۱۳۳) اصلاحیه قانون تجارت نیز می‌گردند.

پرسش ۲۵ (مهر ۱۳۹۳)

آیا پرداخت مخارج مسافرت و اقامت عضو هیأت مدیره و یا در اختیار گذاردن خودرو شرکت به نامبرده، از مصادیق معاملات موضوع ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷ محسوب می‌گردد؟

پاسخ ۲۵ :

با توجه به تعریف معاملات تجاری طبق مفاد ماده (۲) قانون تجارت، پرداخت مخارج مسافرت و اقامت عضو هیأت مدیره و همچنین استفاده از خودروی شرکت توسط عضو هیأت مدیره، معامله تلقی نمی‌شود.

پرسش ۲۶ (اسفند ۱۳۹۳)

آیا انتقال بخشی از حق تقدم‌های استفاده نشده توسط سهامداران، به ارزش اسمی به هیأت مدیره و کارکنان شرکت، مطابق مفاد اصلاحیه قانون تجارت است؟

پاسخ ۲۶ :

در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام، در ارتباط با افزایش سرمایه و استفاده از حق تقدم سهام با حضور صد در صد صاحبان سهام تشکیل شده باشد و تمامی سهامداران، اختیار انتقال حق تقدم سهام خود را به ارزش اسمی به هیأت مدیره واگذار نموده باشند، مغایر با مفاد اصلاحیه قانون تجارت نیست.

پرسش ۲۷ (آبان ۱۳۹۴)

آیا در خصوص کاهش اجباری سرمایه طبق مفاد ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت، ارائه گزارش توجیهی هیئت مدیره و اظهار نظر بازرس قانونی درباره آن، ضروری است؟

پاسخ ۲۷ :

در شرایطی که کاهش اجباری سرمایه در اجرای ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت صورت می‌گیرد، نیاز به گزارش هیئت مدیره و اظهار نظر بازرس در خصوص توجیه کاهش سرمایه نیست.

پرسش ۲۸ (بهمن ۱۳۹۴ - فنی و استانداردها)

آیا گزارش‌های توجیهی افزایش سرمایه شرکت‌هایی که از محل مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت آن‌ها تهیه و ارائه می‌شود، با توجه به عدم ایجاد جریان نقدی در نتیجه اجرای آن، نیاز به اطلاعات مالی آنی مثل سود و زیان برآوردی، جریانانات نقدی آنی و تعیین دوره برگشت سرمایه و ... دارند؟

پاسخ ۲۸ :

گزارش توجیهی هیأت مدیره در خصوص افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت، حداقل باید شامل اطلاعات و توضیحات کافی در خصوص منافع ناشی از افزایش سرمایه مزبور و نیز آثار کمی و کیفی افزایش سرمایه بر EPS شرکت در سنوات بعد باشد. ضمناً چنانچه دارایی‌های مزبور استهلاک‌پذیر باشند، ضرورت دارد اطلاعات ارائه شده شامل صورت سود و زیان برآوردی آتی نیز باشد.

پرسش ۲۹ (تیر ۱۳۹۵)

آیا انتخاب مؤسسه حسابرسی و شاغلین انفرادی به‌عنوان بازرس قانونی توسط مجمع عمومی عادی سالیانه و اعلام قبولی توسط ایشان، برای انجام تکالیف بازرس قانونی کافی بوده و عدم انجام تکالیف مقرر در ماده (۱۰۶) اصلاحیه قانون تجارت از سوی شرکت، مبنی بر ارسال یک نسخه از صورت جلسه مزبور جهت ثبت به مرجع ثبت شرکت‌ها، منجر به رفع تکالیف بازرس قانونی می‌گردد یا خیر؟

پاسخ ۲۹ :

قبول سمت بازرس قانونی توسط مؤسسات حسابرسی و شاغلین انفرادی عضو جامعه (منتخب مجمع عمومی عادی سالیانه)، برای انجام وظایف بازرس قانونی کافی بوده و عدم انجام تکالیف مقرر در ماده (۱۰۶) اصلاحیه قانون تجارت از سوی شرکت، مانع انجام تکالیف بازرس قانونی نمی‌باشد.

پرسش ۳۰ (اردیبهشت ۱۳۹۶)

آیا شخص حقوقی عضو هیأت مدیره شرکت سهامی، بایستی سهام وثیقه موضوع ماده (۱۱۴) اصلاحیه قانون تجارت را به نام نماینده خود (شخص حقیقی) منتقل نماید؟

پاسخ ۳۰ :

از آنجایی که مطابق ماده (۱۱۰) اصلاحیه قانون تجارت، اشخاص حقوقی می‌توانند به عضویت هیأت مدیره شرکت انتخاب شوند و در این صورت مسئولیت‌های مدنی شخص حقیقی عضو هیأت مدیره را دارند، لذا نگهداری تعداد لازم از سهام متعلق به سرمایه‌گذاری شخص حقوقی عضو هیأت مدیره در شرکت مربوط، به‌عنوان سهام وثیقه کفایت می‌نماید.

پرسش ۳۱ (اردیبهشت ۱۳۹۶)

۱) در صورتی که هر یک از ذی‌نفعان (از جمله سهامداران جزء شرکت) درخواست صورت‌های مالی شرکت یا سایر اطلاعات مرتبط را از بازرس قانونی شرکت داشته باشند و شرکت نیز اطلاعات مزبور را در اختیار ایشان قرار ندهد، آیا بازرس قانونی اجازه ارائه اطلاعات مورد درخواست سهامداران را به‌طور مستقیم دارد. وی تا چه اندازه بایستی در این خصوص پاسخگو باشد؟

۲) در صورتی که بازرس قانونی قبل از قبولی سمت بازرسی در سنوات قبل، صرفاً وظیفه حسابرسی صورت‌های مالی شرکت را به عهده داشته است، آیا مجاز به ارائه اطلاعات مندرج در بند (۱) فوق به سهامداران درخواست‌کننده اطلاعات، در خصوص مدتی که بازرس قانونی شرکت نبوده، می‌باشد؟

پاسخ ۳۱ :

با توجه به مفاد مواد (۱۳۹)، (۱۴۸)، (۱۵۰) و (۱۵۱) اصلاحیه قانون تجارت، بازرس قانونی صرفاً در قبال مجمع عمومی و در مواردی مراجع قضایی، پاسخگو می‌باشد، لذا هیچ‌گونه تکلیفی در خصوص پاسخگویی به سایر ذینفعان (از جمله سهامداران جزء) و ارائه اسناد و اطلاعات شرکت را به آنها ندارد.

پرسش ۳۲ (اردیبهشت ۱۳۹۶)

با توجه به این که بازرس قانونی فاقد امکانات لازم برای راستی‌آزمایی اطلاعات ارائه شده در ارتباط با تصدی و یا عدم تصدی همزمان اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل واحد مورد رسیدگی در سایر واحدها است، وظیفه و نحوه برخورد حسابرس و بازرس قانونی در این خصوص چگونه است؟

پاسخ ۳۲ :

حسابرس و بازرس قانونی در خصوص کنترل رعایت تبصره ۲ اصلاحیه ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵، مکلف است کلیه رسیدگی‌های لازم را طبق استانداردهای حسابرسی به‌عمل آورد. همچنین نسبت به اخذ تأییدیه مدیران که به امضای کلیه اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل شرکت رسیده و مبین رعایت مفاد تبصره فوق‌الذکر باشد، اقدام نماید.

پرسش ۳۳ (اردیبهشت ۱۳۹۶)

مبنای تصمیم‌گیری مجمع عمومی عادی سالیانه برای تقسیم سود قابل تقسیم بین صاحبان سهام، اشخاص سهامدار در تاریخ ترازنامه و یا اشخاص سهامدار در تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی سالیانه است؟

پاسخ ۳۳ :

بر اساس مفاد ماده (۲۴۰) اصلاحیه قانون تجارت، "مجمع عمومی پس از تصویب حساب‌های سال مالی و احراز این که سود قابل تقسیم وجود دارد، مبلغی از آن را که باید بین صاحبان سهام تقسیم شود، تعیین می‌نماید." بنابراین، سود سهام مصوب مجمع عمومی عادی سالیانه صاحبان سهام به سهامدارانی تعلق می‌گیرد که در تاریخ برگزاری مجمع عمومی عادی سالیانه، مالک سهام شرکت باشند، مگر این که در اساسنامه و یا سایر توافقات فی‌مابین سهامداران شرکت، ترتیبات دیگری مقرر شده باشد.

پرسش ۳۴ (مرداد ۱۳۹۶)

مسئولیت‌های بازرسی اصلی چه زمانی خاتمه می‌یابد؟ آیا بازرسی اصلی مجاز به انجام وظایف مصرحه در اصلاحیه قانون تجارت بین تاریخ خاتمه مسئولیت تا تاریخ تهیه گزارش موضوع مواد (۱۴۸)، (۱۵۰) و (۱۵۱) قانون مزبور، می‌باشد؟

پاسخ ۳۴ :

طبق ماده (۱۴۴) اصلاحیه قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷، مجمع عمومی در هر سال یک یا چند بازرسی انتخاب می‌کند تا بر طبق قانون مزبور به وظایف خود عمل کند. از سویی یکی از وظایف اصلی بازرسی طبق مواد (۱۴۸) و (۲۳۲) قانون مزبور، اظهارنظر در خصوص صحت و درستی صورت‌داری‌ها و بدهی‌ها، صورت حساب دوره عملکرد و حساب سود و زیان و ترازنامه (صورت‌های مالی) که مدیران برای تسلیم به مجمع عمومی سالانه تهیه می‌کنند، تعیین شده است. لذا مدت مأموریت بازرسی قانونی صرف‌نظر از زمان انتخاب وی، محدود به دوره مالی شرکت مورد نظر می‌باشد.

پرسش ۳۵ (مرداد ۱۳۹۶)

چنانچه شرکت بر اثر زیان‌های وارده مشمول مفاد ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت باشد، آیا می‌تواند بدون کاهش سرمایه، مبادرت به افزایش سرمایه نماید؟

پاسخ ۳۵ :

در صورتی که شرکتی مشمول مفاد ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت باشد، افزایش سرمایه بدون کاهش سرمایه امکان‌پذیر است.

پرسش ۳۶ (شهریور ۱۳۹۶)

آیا پذیرش مسئولیت بازرس قانونی در شرکت‌های سهامی خاص توسط مؤسسات حسابرسی و یا حسابداران رسمی شاغل انفرادی عضو جامعه (بدون پذیرش مسئولیت حسابرسی)، امکان‌پذیر می‌باشد؟

پاسخ ۳۶ :

طبق مواد (۲) و (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی، پذیرش سمت "حسابرس" و "بازرس قانونی" در شرکت‌های سهامی خاص قابل تفکیک نمی‌باشد و طبق مواد مزبور اعضای جامعه باید سمت حسابرس و بازرس را توأماً بپذیرند.

پرسش ۳۷ (دی ۱۳۹۶)

آقای "الف" عضو هیأت مدیره شرکت "آلفا" و سهامدار شرکت "بتا" می‌باشد (آقای "الف" در شرکت "بتا" هیچ‌گونه سمتی ندارد). آیا معاملات فی‌مابین دو شرکت مذکور مشمول ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت می‌باشد؟

پاسخ ۳۷ :

طبق مفاد ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷، معاملات فی‌مابین دو شرکت مذکور، در شرکت "آلفا" مشمول مفاد ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت می‌باشد و در شرکت "بتا" به‌عنوان معامله با سایر اشخاص وابسته، تلقی می‌گردد.

پرسش ۳۸ (بهمن ۱۳۹۶)

در صورتی که حق تقدم خرید سهام از برخی سهامداران توسط مجمع عمومی فوق العاده افزایش سرمایه سلب گردد، لیکن موضوع در گزارش توجیهی هیأت مدیره که توسط بازرس مورد رسیدگی قرار گرفته و نسبت به آن گزارش موضوع ماده (۱۶۱) اصلاحیه قانون تجارت صادر گردیده، مطرح نشده باشد، تکلیف بازرس قانونی چیست؟

پاسخ ۳۸ :

بازرس در قبال تصمیم اتخاذ شده توسط مجمع عمومی فوق العاده، به شرح پیش گفته (سلب حق تقدم از برخی سهامداران)، با توجه به این که در گزارش توجیهی افزایش سرمایه مورد گزارشگری بازرس مطرح نشده است، مسئولیتی ندارد. در چنین شرایطی صورتجلسه مجمع عمومی فوق العاده نبایستی توسط بازرس امضا شود و ضرورتی به اصلاح گزارش صادره توسط بازرس نیز نمی باشد.

پرسش ۳۹ (فروردین ۱۳۹۷)

آیا عدم حضور بازرس قانونی و عدم قرائت گزارش توسط ایشان در مجمع عمومی فوق العاده مربوط به افزایش سرمایه، جهت تصمیم گیری نسبت به افزایش سرمایه و یا در مجمع عمومی عادی سالیانه، جهت تصمیم گیری نسبت به تصویب صورتهای مالی، مغایر با قانون تجارت می باشد؟

پاسخ ۳۹ :

اصلاحیه قانون تجارت در خصوص الزام حضور و قرائت گزارش توسط بازرس قانونی در جلسات مجامع عمومی فوق العاده و یا سالیانه جهت تصمیم گیری در خصوص افزایش سرمایه و یا تصویب صورتهای مالی، مسکوت می باشد. لیکن در خصوص مجامع مذکور مربوط به شرکت های پذیرفته شده در سازمان بورس و اوراق بهادار، ضروری است مقررات وضع شده توسط سازمان مزبور در خصوص حضور حسابرس مستقل و بازرس قانونی در مجامع به طور کامل رعایت شود. توضیحاً، علیرغم سکوت اصلاحیه قانون تجارت در خصوص حضور حسابرس و بازرس قانونی در جلسات مجامع عمومی، به منظور جلوگیری از هرگونه تحریف گزارش حسابرس و بازرس قانونی هنگام قرائت آن، به ویژه در خصوص افزایش سرمایه، حضور حسابرس و بازرس قانونی در مجامع عمومی که گزارش حسابرس و بازرس قانونی در آن مطرح می باشد، توصیه می گردد.

پرسش ۴۰ (فروردین ۱۳۹۷)

موضوع‌گیری حسابرِس و بازرِس قانونی در ارتباط با کاهش سرمایه صورت گرفته با استناد به ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت، توسط شرکتی که دارای سود انباشته بوده و مشمول ماده (۱۴۱) قانون تجارت نمی‌باشد، چگونه است؟

پاسخ ۴۰ :

کاهش سرمایه در خصوص شرکت‌هایی با وجود زیان انباشته کمتر از نصف سرمایه و یا دارا بودن سود انباشته، مشمول مفاد ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت نبوده و به عنوان کاهش اختیاری سرمایه محسوب می‌گردد. همچنین مشمول محدودیت‌ها و شرایط موضوع مواد (۱۸۹) الی (۱۹۷) قانون مزبور می‌باشد.

پرسش ۴۱ (فروردین ۱۳۹۷ و اردیبهشت ۱۳۹۸)

سال مالی شرکتی ۳۰ آذرماه ۱۳۹۶ است، در صورتی که مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده آن شرکت در تاریخ ۱۳۹۶/۲/۱۹ تشکیل و اعضای جدید هیأت مدیره را انتخاب و مراتب نیز در روزنامه رسمی مورخ ۱۳۹۶/۵/۲۴ آگهی گردد، مسئولیت تهیه و تنظیم صورتهای مالی، گزارش فعالیت هیأت مدیره، تأییدیه مدیران برای سال مالی فوق‌الذکر، به عهده کدام هیأت مدیره است؟

پاسخ ۴۱ :

طبق مفاد مواد (۱۱۰) و (۱۳۵) اصلاحیه قانون تجارت، اعضای جدید هیأت مدیره شرکت از تاریخ انتخاب آنان توسط مجامع عمومی عادی و اعلام قبولی توسط اعضای مزبور، دارای مسئولیت و اختیارات هیأت مدیره خواهند بود، لذا آغاز مسئولیت آنان منوط به ثبت صورتجلسه مجمع عمومی عادی مربوط به انتخاب آنان در مرجع ثبت شرکت‌ها، نمی‌باشد.

پرسش ۴۲ (خرداد ۱۳۹۷)

چنانچه اشخاص حقوقی عضو هیأت مدیره شرکتی، نماینده حقیقی خود را ظرف مدت مقرر در اساسنامه به شرکت معرفی نمایند و در چنین شرایطی طبق مفاد اساسنامه مستعفی تلقی شوند، آیا شرکت می‌تواند از بازرس قانونی خود بخواهد جهت انتشار آگهی دعوت مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده به‌منظور انتخاب اعضای هیأت مدیره شرکت، اقدام نماید؟

پاسخ ۴۲ :

تحت شرایط ذکر شده در پرسش، طبق مفاد ماده (۱۱۳) اصلاحیه قانون تجارت، هر ذینفع از جمله سهامدار مربوط حق دارد از بازرس قانونی شرکت بخواهد که با رعایت تشریفات لازم، نسبت به دعوت مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده، جهت انتخاب مدیران، اقدام نماید. بازرس قانونی مکلف به اجرای درخواست مزبور می‌باشد.

پرسش ۴۳ (مرداد ۱۳۹۷)

آیا داشتن سمت بازرس قانونی همزمان با حسابرس، در خصوص شرکت‌های سهامی موضوع تبصره ۲ ماده (۲۷۲) قانون مالیات‌های مستقیم، توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، الزامی است؟

پاسخ ۴۳ :

در صورتی که مجامع عمومی شرکت‌ها رأساً مبادرت به انتخاب حسابرس نموده‌اند، داشتن سمت بازرس قانونی همزمان با حسابرس، طبق قوانین و مقررات جامعه حسابداران رسمی ایران، الزامی است. لیکن داشتن سمت بازرس قانونی همزمان با حسابرس برای مؤسسات حسابرسی که در راستای اعمال مقررات تبصره ۲ ماده مزبور، توسط سازمان امور مالیاتی انتخاب و مسئولیت حسابرسی مالیاتی شرکت‌های مشمول را به عهده دارند، الزامی نیست.

پرسش ۴۴ (مرداد ۱۳۹۷)

طبق تبصره ۲ قانون اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵، هیچ فردی نمی‌تواند اصالتاً یا به نمایندگی از شخص حقوقی، همزمان در بیش از یک شرکت که تمام یا بخشی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی است، به سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره انتخاب شود.

۱) آیا مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکت‌هایی که به طور غیرمستقیم تمام یا بخشی از سرمایه آنها متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی است، مشمول تبصره مزبور می‌باشند یا خیر؟

۲) آیا میزان سرمایه‌گذاری دولت یا نهادها یا مؤسسات عمومی غیردولتی در شرکت‌ها، تأثیری در شمول تبصره فوق‌الذکر نسبت به مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکت‌های سرمایه‌پذیر دارد؟ به‌طور مثال چنانچه میزان سرمایه‌گذاری معادل فقط یک سهم از سرمایه‌گذاری شرکت سرمایه‌پذیر باشد.

پاسخ ۴۴ :

در خصوص شمول حکم تبصره (۲) قانون اصلاح ماده (۲۴۱) در مورد شرکت‌هایی که به‌طور غیرمستقیم تمام یا بخشی از سرمایه آنها متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی است، به‌موجب نظریات شماره ۴۱۴۶۹/۳۰۳۱۳ مورخ ۱۳۹۵/۷/۲۸ و شماره ۳۱۲۴۸/۹۷۴۵۷ مورخ ۱۳۹۵/۸/۹ ارائه شده توسط "معاونت حقوقی ریاست جمهور" که در پاسخ به استعلامات جامعه صادر شده است، با توجه به این‌که سرمایه اعم از سرمایه مستقیم و یا غیرمستقیم (با واسطه) می‌باشد، لذا ممنوعیت یاد شده شامل شرکت‌هایی که دولت یا نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی به صورت مستقیم سهامدار آنها نیست، بلکه شرکت‌های وابسته به سهامداران مزبور سهامدار آن شرکت‌ها نیز می‌باشند، می‌گردد. همچنین در خصوص ممنوعیت موضوع تبصره مذکور راجع به عضویت همزمان مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره در بیش از یک شرکت که تمام یا بخشی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی می‌باشد، تفاوتی بین شرکت اصلی و شرکت تابعه و وابسته از این حیث وجود ندارد.

پرسش ۴۵ (مرداد ۱۳۹۷)

آیا کنترل رعایت تبصره (۲) قانون اصلاح ماده ۲۴۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵، در سایر شرکت‌ها به‌جز شرکت‌های سهامی عام و خاص نیز موضوعیت دارد؟ به‌طور مثال شرکت‌های با مسئولیت محدود و ...

پاسخ ۴۵ :

هرچند تبصره (۲) قانون یاد شده، مربوط به لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت است که مختص به شرکت‌های سهامی است، مع‌هذا با توجه به اطلاق واژه "شرکت" در تبصره مزبور، حکم آن راجع به همه شرکت‌های موضوع قانون تجارت می‌باشد، ضمن این‌که غالب شرکت‌های وابسته به دولت و نهادهای عمومی غیردولتی، به‌صورت سهامی هستند.

پرسش ۴۶ (مرداد ۱۳۹۷)

آیا شرکت‌های دولتی موضوع تبصره ۱ قانون اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه، قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵، بر اساس تعریف مندرج در ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور قابل احراز هستند یا شرکت‌های دولتی تعریف شده در ماده (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۱۸؟

پاسخ ۴۶ :

با توجه به این‌که قانون اصلاح ماده (۲۴۱) متضمن ماهیت استخدامی است و از سوی دیگر تبصره (۱) آن نیز به ماده (۸۷) قانون مدیریت خدمات کشوری ارجاع داده شده است، لذا از نظر توصیف و تعریف شرکت‌های دولتی، قانون مدیریت خدمات کشوری ناظر بر موضوع خواهد بود.

پرسش ۴۷ (شهریور ۱۳۹۷)

در شرایطی که اداره ثبت شرکت‌ها از ثبت صورت‌جلسه مجمع عمومی انتخاب مؤسسه حسابرسی عضو جامعه به عنوان بازرس قانونی سال ۱۳۹۶، به دلیل این‌که صورت‌جلسه بعد از صورت‌جلسه مجمع انتخاب آن مؤسسه به‌عنوان بازرس قانونی سال ۱۳۹۷ ارائه شده، خودداری نموده است، آیا امکان صدور گزارش حسابرسی برای سال ۱۳۹۶ توسط مؤسسه یاد شده وجود دارد؟

پاسخ ۴۷ :

امکان صدور گزارش حسابرسی برای سال ۱۳۹۶ در چارچوب قوانین و مقررات وجود دارد. در چنین شرایطی، بایستی در قسمت سایر وظایف بازرس قانونی، عدم رعایت مفاد ماده (۱۰۶) اصلاحیه قانون تجارت مبنی بر عدم ثبت صورتجلسه مجمع عمومی انتخاب بازرس قانونی سال ۱۳۹۶ درج شود. چنانچه برای سال ۱۳۹۶ بازرس دیگری انتخاب شده و صورتجلسه مجمع عمومی مربوط در مرجع ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده باشد، مؤسسه موضوع پرسش پس از خلع بازرس قانونی قبلی، می‌تواند گزارش با شرایط ذکر شده فوق را صادر نماید.

پرسش ۴۸ (مهر ۱۳۹۷)

چنانچه بر اساس درخواست یا موافقت سهامدار ذینفع، پرداخت سود سهام تعلق گرفته به ایشان به تعویق بیافتد (عدم پرداخت ظرف ۸ ماه مندرج در ماده ۲۴۰ اصلاحیه قانون تجارت)، آیا حسابرس و بازرس قانونی در گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی، کماکان ملزم به درج بند عدم رعایت ماده مزبور می‌باشد؟ در چنین شرایطی تغییر سرفصل حساب از "سود سهام پرداختنی" به سرفصل "سایر حساب‌های پرداختنی"، ضرورت دارد؟

پاسخ ۴۸ :

در صورت وجود شواهد و مستندات کافی (به‌عنوان مثال مصوبه ارکان صلاحیتدار واحد سرمایه‌گذار) مبنی بر درخواست یا موافقت سهامدار ذینفع جهت تعویق پرداخت سود سهام برای مدت زمانی بیش از مهلت مقرر در ماده مزبور، مشمول درج در گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی نمی‌باشد. مضافاً تغییر سرفصل حساب از سود سهام پرداختنی به سرفصل سایر حساب‌های پرداختنی و یا حساب‌های دیگر، ضرورت ندارد. همچنین موضوع عدم پرداخت سود سهام ظرف مهلت مقرر در قانون و دلایل آن، به نحو مناسب در یادداشت مربوط افشاء گردد.

پرسش ۴۹ (آبان ۱۳۹۷)

آیا حسابرسی و صدور گزارش نسبت به صورتهای مالی شرکتی که ۳ عضو از ۵ عضو هیأت مدیره آن صورتهای مالی را تأیید کرده‌اند، امکان‌پذیر می‌باشد؟

پاسخ ۴۹ :

طبق ماده ۱۲۱ اصلاحیه قانون تجارت، تصمیمات هیأت مدیره باید با اکثریت آرای حاضرین در جلسات هیأت مدیره اتخاذ گردد، مگر آنکه در اساسنامه اکثریت بیشتری مقرر شده باشد. لذا، چنانچه اساسنامه شرکت، اکثریت بیشتری را مقرر نکرده باشد، تداوم عملیات حسابرسی و صدور گزارش نسبت به صورتهای مالی مزبور بلامانع است. ضمناً موضوع تأیید صورتهای مالی صرفاً توسط ۳ نفر از اعضای هیأت مدیره به نحو مناسبی در گزارش حسابرس مستقل در قسمت "سایر مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی" درج شود.

پرسش ۵۰ (آذر ۱۳۹۷)

مجمع عمومی عادی سالیانه عملکرد سال ۱۳۹۶ شرکتی مفروض، به دلیل عدم حصول به حد نصاب قانونی تشکیل نشده است. چنانچه هیأت مدیره نسبت به دعوت مجدد مجمع (نوبت دوم) اقدامی نکرده باشد، آیا بازرسی قانونی آن شرکت در خصوص دعوت مجمع عمومی نوبت دوم، دارای وظیفه‌ای می‌باشد. همچنین با توجه به صدور گزارش حسابرس مستقل و بازرسی قانونی سال ۱۳۹۶ و عدم تشکیل مجمع عمومی سال مزبور، وظیفه بازرسی قانونی تا چه زمانی ادامه خواهد داشت؟

پاسخ ۵۰ :

با توجه به این‌که گزارش حسابرس مستقل و بازرسی قانونی سال مالی ۱۳۹۶ صادر گردیده و جهت ارائه به مجمع عمومی عادی آماده است، لیکن مجمع تشکیل نگردیده است، لذا وظیفه دیگری برای حسابرس مستقل و بازرسی قانونی وجود ندارد و مسئولیت حسابرس مستقل و بازرسی قانونی پس از ارائه گزارش به شرکت، خاتمه یافته تلقی می‌گردد. ضمناً طبق ماده ۲۰۱ اصلاحیه قانون تجارت، شرکت باید تا ۱۰ ماه پس از پایان سال مالی، مجمع عمومی عادی سالانه را برای رسیدگی به حساب‌های سال مالی تشکیل دهد، در غیر این صورت هر ذی‌نفع می‌تواند انحلال شرکت را از دادگاه درخواست نماید.

پرسش ۵۱ (بهمن ۱۳۹۷)

یک شرکت سهامی خاص مفروض، قبل از پایان سال مالی منحل و مراتب انحلال نیز در همان سال مالی در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده است. چنانچه مجمع فوق‌العاده تصویب‌کننده انحلال شرکت، در خصوص انتخاب حسابرس و ناظر تصفیه تصمیم نگرفته و شرکت نیز صرفاً صورتهای مالی برای پایان سال را بر مبنای فرض تداوم فعالیت تهیه و به حسابرس مستقل و بازرس قانونی خود ارائه نموده باشد. در چنین شرایطی نحوه برخورد حسابرس مستقل و بازرس قانونی چگونه است؟

پاسخ ۵۱ :

با توجه به انحلال شرکت و عدم تهیه صورتهای مالی مطابق با نشریه ۱۵۵ سازمان حسابرسی با عنوان "گزارشگری مالی و حسابرسی شرکت‌های در حال تصفیه" برای پایان سال مالی، حسابرس مستقل و بازرس قانونی می‌تواند نسبت به صورتهای مالی ارائه شده رسیدگی و منطبق با شرایط موجود، اظهار نظر نماید. بدیهی است، وظایف بازرس قانونی محدود به دوره منتهی به تاریخ انحلال می‌باشد. به‌علاوه حسابرس مستقل بایستی موارد عدم رعایت استانداردهای حسابداری و قوانین و مقررات مرتبط را در گزارش خود درج نماید.

پرسش ۵۲ (اردیبهشت ۱۳۹۸)

مدیر عامل یک شرکت ایرانی، همزمان مدیر عامل یک شرکت مستقر در خارج از کشور نیز می‌باشد، آیا مفاد ماده (۱۲۶) اصلاحیه قانون تجارت، در این خصوص لازم‌الرعایه است؟

پاسخ ۵۲ :

با توجه به اصل حاکمیت قوانین هر کشور در داخل مرزهای سیاسی و جغرافیایی همان کشور، همچنین با توجه به مفاد مواد (۱۰۸)، (۱۱۰) و (۱۱۱) اصلاحیه قانون تجارت که عنوان "شرکت" اطلاق به شرکت‌های سهامی تعریف شده در قانون مذکور دارد، لذا حکم ماده (۱۲۶) اصلاحیه قانون تجارت، ناظر به شرکت‌های خارجی نمی‌باشد.

پرسش ۵۳ (اردیبهشت ۱۳۹۸)

چنانچه مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده، حسابرس مستقل و بازرس قانونی جدیدی انتخاب نماید، مسئولیت حسابرس مستقل و بازرس قانونی قبلی که توسط مجمع عمومی عادی سالیانه، انتخاب گردیده بود، چیست؟

پاسخ ۵۳ :

بر اساس مفاد ماده ۱۴۴ اصلاحیه قانون تجارت، انتخاب یا عزل حسابرس و بازرس قانونی در شرکت‌های سهامی، از جمله اختیارات مجمع عمومی عادی سالیانه صاحبان سهام می‌باشد. از سوی دیگر مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده صاحبان سهام، اختیار دارد حسابرس و بازرس قانونی جدیدی برای شرکت انتخاب نماید. در چنین شرایطی، انتخاب حسابرس و بازرس قانونی جدید و اعلام قبولی توسط وی، به منزله عزل حسابرس و بازرس قانونی انتخاب شده قبلی توسط مجمع عمومی عادی سالیانه، می‌باشد. ضمناً در اجرای مفاد ماده ۱۰۶ قانون مزبور، تکلیف هیأت مدیره منحصراً ارسال یک نسخه از صورتجلسه مجامع عمومی مربوط به انتخاب و یا تغییر بازرس به اداره ثبت شرکت‌ها می‌باشد.

پرسش ۵۴ (خرداد ۱۳۹۹)

آیا در صورت تغییر اعضای هیأت مدیره شرکت‌ها، اعم از اشخاص حقوقی و نمایندگان حقیقی آن‌ها و یا سایر اشخاص حقیقی عضو هیأت مدیره، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و منشورهای مصوب توسط هیأت مدیره‌های قبلی که در حال اجرا می‌باشند، کماکان معتبر و نافذ است؟

پاسخ ۵۴ :

مادامی که مصوبات ارکان صلاحیت‌دار شرکت، از جمله هیأت مدیره‌های قبلی منقضی نشده است (در صورت مشخص بودن دوره به کارگیری) و یا توسط ارکان مزبور تغییر نیافته باشند، برای هیأت مدیره جدید لازم‌الاجرا است.

پرسش ۵۵ (تیر ۱۳۹۸)

طبق مفاد ماده (۲۴۱) اصلاحی قانون تجارت مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۰، پاداش عضو موظف هیأت مدیره معادل حداکثر یک سال حقوق پایه وی و برای هر عضو غیرموظف معادل حداقل پاداش پرداختی به اعضای موظف تعیین شده است. با عنایت به این که در قوانین موجود (تجارت، خدمات مدیریت کشوری و کار) تعریفی از حقوق پایه مشاهده نمی‌شود، در صورتی که اعضای هیأت مدیره یک شرکت همگی اعضای غیرموظف باشند، پاداش آنها چگونه و بر چه مبنایی قابل محاسبه است؟

پاسخ ۵۵ :

طبق پاسخ دریافتی از معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی به پرسش مطرح شده در این خصوص توسط جامعه حسابداران رسمی ایران (موضوع نامه شماره ۱۹۵۴۶ مورخ ۱۳۹۸/۳/۱۳ معاونت مزبور)، از آنجایی که ماده (۲۴۱) اصلاحی قانون تجارت در مورد میزان پاداش اعضای غیرموظف هیأت مدیره، ناسخ ضمنی ماده (۱۳۴) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت محسوب می‌شود، شاید بتوان در خصوص این مسأله به آن قانون رجوع کرد و تعیین پاداش اعضای مزبور را به‌عهده مجمع عمومی قرار داد.

پرسش ۵۶ (تیر ۱۳۹۸)

طبق مفاد تبصره (۲) ماده (۲۴۱) اصلاحی قانون تجارت مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰، هیچ فردی نمی‌تواند اصالتاً یا به نمایندگی از شخص حقوقی، همزمان در بیش از یک شرکت که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها یا مؤسسات عمومی غیردولتی است، به سمت مدیر عامل یا عضو هیأت مدیره انتخاب شود، آیا میزان سرمایه دولت یا نهادها و مؤسسات مزبور، تأثیری در نحوه اجرای حکم تبصره (۲) یاد شده دارد یا خیر؟

پاسخ ۵۶ :

طبق پاسخ دریافتی از معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی به پرسش مطرح شده در این خصوص توسط جامعه حسابداران رسمی ایران (موضوع نامه شماره ۱۹۵۴۶ مورخ ۱۳۹۸/۳/۱۳ معاونت مزبور)، عبارت "بخشی از سرمایه ارائه شده" در تبصره (۲) ماده (۲۴۱) اصلاحی قانون تجارت مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰، حتی یک درصد سرمایه و سهام شرکت را شامل می‌شود. لذا سرمایه‌گذاری دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیر دولتی در شرکت‌ها به هر میزان آنها را مشمول تبصره (۲) ماده فوق‌الذکر می‌نماید.

پرسش و پاسخ‌های کارگروه قوانین و مقررات (قانون و مقررات جامعه حسابداران رسمی ایران)

پرسش ۱ (تیر ۱۳۸۴)

آیا تفکیک وظایف بازرسی قانونی از حسابرس، امکان‌پذیر است؟

پاسخ ۱:

بر اساس ماده (۱۴۴) اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷، بازرسی قانونی یکی از ارکان شرکت‌های سهامی می‌باشد و از طرفی بر اساس ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی (مصوب ۱۳۷۲/۱/۲۱) و نیز مواد (۲) و (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون مزبور، وظایف "بازرسی قانونی و حسابرسی" در شرکت‌های سهامی مصرح در قانون مذکور، به سبب صلاحیت حرفه‌ای حسابداران رسمی و ایجاد اعتماد و قابلیت اتکا و شفافیت در گزارشات مربوط، به حسابداران رسمی محول شده است، لذا وظایف مزبور از یکدیگر تفکیک‌ناپذیر هستند.

پرسش ۲ (مهر ۱۳۸۴)

آیا حسابدار رسمی شاغل در یک مؤسسه حسابرسی که عضو جامعه حسابداران رسمی ایران نیست، از نظر جامعه حسابداران رسمی، شاغل محسوب می‌شود؟

پاسخ ۲ :

طبق تبصره ۱ ماده (۴) آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان، اشتغال حسابداران رسمی شاغل در مؤسسات حسابرسی غیر عضو، سبب غیرشاغل شدن حسابدار رسمی می‌گردد. از این‌رو، استفاده از سربرگ مؤسسات حسابرسی غیر عضو به‌عنوان حسابدار رسمی شاغل، برخلاف آیین‌نامه مذکور است. مضافاً نبود امکان نظارت و کنترل بر مؤسسات حسابرسی غیر عضو، نمی‌تواند محملی برای عدم رعایت قوانین و مقررات جامعه گردد.

پرسش ۳ (بهمن ۱۳۸۴)

نحوه اجرای موضوع بند "الف" ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران رسمی، در شرایطی که "حسابدار رسمی" صرفاً به‌عنوان "حسابرس" انتخاب شده، چگونه است؟

پاسخ ۳ :

به استناد بند "الف" ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی، "حسابدار رسمی شاغل انفرادی" و "مؤسسات حسابرسی عضو جامعه"، مکلفند در گزارش "حسابرسی و بازرسی قانونی" و یا گزارش "حسابرسی"، رعایت قوانین و مقررات تجاری، مالیاتی و سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شخص مورد رسیدگی را بررسی و به‌صراحت اعلام نظر نمایند.

پرسش ۴ (اسفند ۱۳۸۵)

آیا پذیرش سمت بازرسی قانونی (بازرس اصلی) توسط مؤسسات حسابرسی و بازرسی علی‌البدل توسط یکی از شرکای همان مؤسسه، مغایر با قوانین و مقررات می‌باشد.

پاسخ ۴ :

با توجه به این‌که شرکت‌ها و مؤسسات موضوع بندهای "الف" تا "و" ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان "حسابدار رسمی"، مکلفند "حسابرس و بازرسی قانونی" یا "حسابرس" خود را از میان

مؤسسات حسابرسي عضو جامعه حسابداران رسمي ايران انتخاب نمايند، لذا انتخاب بازرس على البدل از بين غير مؤسسات مزبور مغاير با مقررات ياد شده در فوق و خلاف قانون است. مضافاً طبق ردیف ۹۸ جدول تخلفات و تنبيه‌های انضباطی موضوع ماده (۱۹) آیین‌نامه هیأت‌های انتظامی جامعه حسابداران رسمی ایران (موضوع ماده ۴۱ اساسنامه اصلاحی مورخ ۵ تیرماه ۱۳۹۰)، پذیرش سمت بازرس على البدل توسط شرکای مؤسسه‌های حسابرسي، منع گردیده است. بنابراین، شرکت‌های مشمول باید از میان مؤسسات حسابرسي عضو جامعه، دو مؤسسه حسابرسي را تعيين و یکی را به‌عنوان بازرس اصلی و دیگری را به‌عنوان بازرس على البدل انتخاب و به مرجع ثبت شرکت‌ها معرفی نمایند.

پرسش ۵ (اردیبهشت ۱۳۸۶)

آیا مؤسسات حسابرسي با توجه به مفاد اساسنامه خود، مجاز به ارائه خدمات آموزشی مرتبط با موضوع فعالیت خود به سایرین می‌باشند؟

پاسخ ۵ :

طبق بند "ت" ماده یک اساسنامه جامعه حسابداران رسمي ايران و مفاد ماده (۶) اساسنامه نمونه مؤسسات حسابرسي، فعالیت مؤسسات حسابرسي محدود به ارائه خدماتی است که شامل ارائه خدمات آموزشی به سایرین نمی‌باشد.

پرسش ۶ (آبان ۱۳۸۷)

آیا امکان فعالیت شاغلین انفرادی در قالب مؤسسات یک نفره وجود دارد؟

پاسخ ۶ :

با در نظر داشتن ماده (۲۵) اساسنامه جامعه حسابداران رسمي و تبصره یک ماده (۴) آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمي و با توجه به مقررات فعلی جامعه، فعالیت حسابداران رسمي شاغل انفرادی در چارچوب مؤسسات یک نفره امکان‌پذیر نبوده و با توجه به تبصره ۳ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمي، فعالیت شاغلین مزبور در مؤسسات یک نفره، منوط به پیش‌بینی این موضوع در اساسنامه جامعه می‌باشد.

پرسش ۷ (مهر ۱۳۸۸)

در شرایطی که حسابرس مسئولیت بازرسی قانونی ندارد، آیا همچنان می‌بایست مفاد قانون تجارت را بررسی و موارد عدم رعایت را در گزارش حسابرسی درج نماید؟

پاسخ ۷:

طبق بند "الف" ماده (۴) "آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابداران رسمی"، در مواردی که حسابرس مسئولیت بازرسی قانونی را به‌عهده ندارد، مکلف است، موارد عدم رعایت قوانین و مقررات تجاری و مالیاتی و سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شخص مورد رسیدگی را، در بخش سایر موارد گزارش حسابرسی، درج نماید.

پرسش ۸ (مهر ۱۳۸۸)

با عنایت به اهمیت موضوع قوانین و مقررات، آیا میزان اهمیت آنها معیاری جهت تشخیص قابل درج بودن یا غیرقابل درج بودن در گزارش حسابرسی می‌باشد؟

پاسخ ۸:

موضوع سطح اهمیت در رابطه با موارد عدم رعایت قوانین و مقررات به‌منظور تشخیص موارد قابل درج در گزارش، موضوعیت ندارد.

پرسش ۹ (مهر ۱۳۸۸)

منظور از "سایر قوانین" مندرج در بند (الف) ماده (۴) "آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی"، کلیه قوانین جاری است یا سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت واحد رسیدگی؟

پاسخ ۹:

منظور سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شخص مورد رسیدگی می‌باشد.

پرسش ۱۰ (آبان ۱۳۸۸)

آیا به جز اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران و سازمان حسابرسی، سایرین مجاز به ارائه خدمات موضوع بند (ت) ماده (۱) اساسنامه جامعه می‌باشند؟

پاسخ ۱۰ :

براساس مفاد ماده واحده "قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی" ارائه خدمات حسابرسی و بازرسی قانونی و خدمات حسابرسی احصاء شده در ماده واحده فوق در حیطه اختیارات و وظایف "حسابداران رسمی شغال" می‌باشد. سایر خدمات حرفه‌ای پیش‌بینی شده در بند (ت) ماده یک اساسنامه جامعه را سایر اشخاص ذی‌صلاح غیر عضو نیز می‌توانند انجام دهند.

پرسش ۱۱ (آبان ۱۳۸۸)

آیا گزارش‌های صادره مربوط به خدمات تخصصی و حرفه‌ای موضوع بند (ت) ماده یک اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، توسط شرکای مؤسسات حسابرسی، مستقل از مؤسسه متبوع (در سربرگ شخصی شریک)، دارای اعتبار است؟

پاسخ ۱۱ :

صدور گزارش حسابرسی توسط شرکای مؤسسات حسابرسی به‌طور مستقل از مؤسسه متبوع (در سربرگ شخصی شریک)، از موارد تخلف از مقررات جامعه است، ولی گزارش‌های صادره دارای اعتبار می‌باشد.

پرسش ۱۲ (اسفند ۱۳۸۸)

اعضایی که طبق آرای قطعی صادره توسط هیأت‌های انتظامی جامعه حسابداران رسمی ایران به "تعلیق عضویت" محکوم شده‌اند، آیا در دوران تعلیق مجاز به شرکت در انتخابات تعیین اعضای شورای عالی می‌باشند؟

پاسخ ۱۲ :

نظر به اینکه محکومیت‌های پیش‌بینی شده در بندهای ۵ و ۶ ماده (۳۶) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران "تعلیق عضویت" می‌باشد، لذا اعضای که به تنبیه‌های فوق محکوم می‌شوند، در دوران تعلیق عملاً عضو جامعه تلقی نشده و لذا نمی‌توانند از امتیازات عضویت، از جمله شرکت در انتخابات شورای عالی، استفاده نمایند.

پرسش ۱۳ (تیر ۱۳۹۰)

آیا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه می‌توانند در مورد اختلافات حادث شده فی‌مابین یک شرکت و شخص دیگری، به‌عنوان داور مرضی‌الطرفین انتخاب شوند؟

پاسخ ۱۳ :

طبق مصوبه شورای عالی جامعه (شورای چهارم، جلسه شماره ۲۱ مورخ ۱۳۹۰/۴/۱)، به استناد تبصره "ت" ماده یک اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، خدمات دآوری مالی و ارزیابی سهام و سهم‌الشرکه به موضوع فعالیت مؤسسات حسابرسی عضو جامعه (ماده ۶ اساسنامه نمونه مؤسسات حسابرسی)، اضافه شده است.

پرسش ۱۴ (آبان ۱۳۹۰)

آیا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه مجاز می‌باشند اطلاعات و گزارش‌های مربوط به شرکت‌هایی را که دارای سهامدار خارجی هستند، بر اساس ماده (۲۲) قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی به سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی ایران، ارائه نمایند؟

پاسخ ۱۴ :

ماده (۲۲) قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی، شامل جامعه حسابداران رسمی ایران و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه نمی‌باشد. ضمن آن‌که در قراردادهای حسابرسی، حسابرس طبق ضوابط پیش‌بینی شده در آیین رفتار حرفه‌ای تعهد نموده که از ارائه اطلاعات صاحبکار به غیر خودداری نماید. بنابراین مؤسسات حسابرسی عضو جامعه بدون اخذ مجوز از صاحبکار، مجاز به ارائه اطلاعات صاحبکار به سازمان مذکور نمی‌باشند.

پرسش ۱۵ (شهریور ۱۳۹۲)

آیا در شرکت‌های سهامی، پاداش مربوط به عضو حقوقی هیأت مدیره (موضوع ماده ۱۳۴ قانون تجارت)، باید جزء ارقام درآمد شرکت سرمایه‌پذیر منظور گردد؟ در صورت عدم رعایت مقررات فوق، نحو برخورد حسابرس و بازرس چگونه خواهد بود؟

پاسخ ۱۵ :

پاداش دریافتی بخشی از درآمدهای شرکت سرمایه‌گذار تلقی می‌گردد. همچنین عدم رعایت مقررات فوق، طبق "دستورالعمل تهیه و ارائه گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی" در بخش "گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی"، باید به نحو مقتضی منعکس گردد.

پرسش ۱۶ (اسفند ۱۳۹۲)

در راستای آیین‌نامه اجرایی قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور، آیا شرکت‌های بازرگانی مشمول استفاده از امتیاز تجدید ارزیابی دارایی‌های پیش‌بینی شده در قانون فوق می‌باشند؟

پاسخ ۱۶ :

در ماده (۱۷) آیین‌نامه اجرایی قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی... منظور از اصطلاح "بنگاه اقتصادی"، کلیه شرکت‌ها اعم از تولیدی و خدماتی و یا بازرگانی می‌باشد و برای استثنا، صراحت قانونی لازم است، لذا کلیه شرکت‌های بازرگانی نیز واجد شرایط قانونی موردنظر آیین‌نامه می‌باشند.

پرسش ۱۷ (مهر ۱۳۹۳)

آیا پذیرش سمت متولی در صندوق‌های سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان، توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، جایز است؟

پاسخ ۱۷ :

با توجه به مواد ۱۷، ۴۳ و ۴۷ اساسنامه صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان و تداخل وظایف نظارتی و وظایف اجرایی پیش‌بینی شده برای متولی طبق مفاد مذکور، پذیرش سمت متولی در صندوق‌های مذکور توسط مؤسسات عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، اصولی نیست.

پرسش ۱۸ (مهر ۱۳۹۳)

خدمات حسابرسی عملیاتی، در قالب کدام‌یک از انواع خدمات موضوع مفاد اساسنامه نمونه مؤسسات حسابرسی قرار می‌گیرد؟

پاسخ ۱۸ :

خدمات حسابرسی عملیاتی در ردیف خدمات بند (۶-۵) ماده (۶) اساسنامه نمونه مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، قرار می‌گیرد.

پرسش ۱۹ (مهر ۱۳۹۳)

آیا پذیرش سمت رئیس کمیته حسابرسی توسط حسابدار رسمی شاغل (شریک مؤسسه، شاغل در استخدام مؤسسه یا شاغل انفرادی)، در شرکتی که شرط آن عضویت در هیأت مدیره نیز باشد، جایز است؟

پاسخ ۱۹ :

با توجه به مفاد بند "ث" ماده (۱) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، حسابداران رسمی شاغل عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، نمی‌توانند سمت عضو هیأت مدیره در شرکت‌ها را بپذیرند.

پرسش ۲۰ (مهر ۱۳۹۳)

آیا حضور حسابداران رسمی شاغل به‌عنوان نماینده سهامداران حقوقی در مجامع شرکت‌ها و یا عضویت آنان در هیأت رئیسه مجامع مزبور، در شرایطی که همزمان حسابرِس و بازرِس قانونی شرکت یا شرکت‌های مرتبط با سهامداران فوق باشند، جایز است؟

پاسخ ۲۰ :

نظر به اینکه طبق آیین رفتار حرفه‌ای، حسابدار رسمی شاغل باید از پذیرش و انجام فعالیت‌هایی که ممکن است به استقلال حرفه‌ای وی لطمه وارد کند خودداری نماید، لذا به دلیل امکان وجود عدم رعایت استقلال و بی‌طرفی حسابرس، حسابدار رسمی شاغل باید از پذیرش سمت‌های مطروحه، خودداری کند.

پرسش ۲۱ (مهر ۱۳۹۳)

با توجه به مصوبه سازمان بورس و اوراق بهادار، مبنی بر عضویت عضو غیرموظف هیأت مدیره در کمیته‌های حسابرسی شرکت‌ها، شمول ماده (۱۳۴) اصلاحیه قانون تجارت در خصوص پرداخت حق حضور در جلسات کمیته حسابرسی به عضو مذکور، چگونه است؟

پاسخ ۲۱ :

بر اساس پاسخ به استعلام انجام شده از معاونت حقوقی رئیس‌جمهور (شماره ۲۹۰۷۹ مورخ ۱۳۹۳/۷/۳۰) «با عنایت به این‌که ماده (۱۳۴) لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت، صرفاً مربوط به پرداخت حق حضور و پاداش در قبال «سمت مدیریت» اعضای هیأت مدیره است، لذا پرداخت حق حضور مدیر غیرموظف در جلسات کمیته حسابرسی چون در قبال «سمت مدیریت» نمی‌باشد، بلکه مربوط به انجام خدمات دیگری است، مشمول ماده (۱۳۴) قانون تجارت نمی‌باشد و شرکت می‌تواند در چارچوب ضوابط و دستورالعمل‌های قانونی مربوط به پرداخت (در صورت وجود) اقدام نماید و در صورت عدم وجود چنین ضوابطی، در چارچوب ترتیبات قراردادی از طریق اجرای بند ۳ ماده (۵) منشور کمیته حسابرسی با کمیته یا اعضا، نسبت به پرداخت حق‌الزحمه اقدام نماید».

پرسش ۲۲ (بهمن ۱۳۹۳)

آیا دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز از مراجع ذی‌ربط که بر اساس مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و اداری و تشکیلاتی مصوب هیأت امنای خود که حسب مورد به تأیید وزرای علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت و آموزش پزشکی می‌رسد، اداره می‌شوند، مشمول مقررات قانون ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد می‌باشند؟

پاسخ ۲۲ :

با توجه به مفاد ماده (۲) قانون ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد، دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دولتی، مشمول قانون مزبور می‌باشند.

پرسش ۲۳ (فروردین ۱۳۹۴)

آیا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه، در راستای انجام وظایف حسابرس مستقل و بازرسی قانونی خود، مکلفند مفاد ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور در خصوص گزارش نمودن موارد سوء جریانات شناسایی شده به آن سازمان، رعایت نمایند.

پاسخ ۲۳ :

در صورتی که شرکت یا سازمانی مشمول بند "الف" ماده (۲) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور باشد، مشمول مفاد ماده (۱۲) قانون مزبور نیز بوده و اگر بازرس شرکت یا سازمان مزبور در جریان رسیدگی خود به سوء جریانی برخورد کند، باید موضوع را به بازرسی کل کشور گزارش نماید.

پرسش ۲۴ (آبان ۱۳۹۴)

آیا در شرکت‌های در حال تصفیه، پذیرش سمت حسابرس مستقل توسط مؤسسات حسابرسی و شاغلین انفرادی عضو جامعه، منوط به پذیرش سمت ناظر تصفیه در آن شرکت‌ها است؟

پاسخ ۲۴ :

طبق مفاد بند ۹۵ جدول تخلفات و تنبیه‌های انضباطی موضوع ماده (۱۹) آیین‌نامه اجرایی هیئت‌های انتظامی موضوع ماده (۴۱) اساسنامه جامعه، لزوم پذیرش سمت بازرس قانونی در شرکت‌های سهامی بوده و مربوط به پذیرش سمت ناظر در شرکت‌های در حال تصفیه نمی‌باشد.

پرسش ۲۵ (آبان ۱۳۹۴)

آیا در شرایطی که صورت‌های مالی واحد تجاری به تأیید هیأت مدیره نرسیده است، صدور گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی درباره آن امکان‌پذیر است؟

پاسخ ۲۵ :

طبق نظر کارگروه فنی و استانداردها که در جلسه شماره ۱۳۶ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۱ ارائه گردیده است:

الف) با توجه به بخش ۷۰۰ استانداردهای حسابرسی، صدور گزارش حسابرس مستقل منوط به دریافت صورت‌های مالی تأیید شده توسط هیأت مدیره می‌باشد. بنابراین در صورت عدم تأیید صورت‌های مالی توسط هیأت مدیره، صدور گزارش حسابرس مستقل در این خصوص امکان‌پذیر نیست.

ب) با توجه به مفاد اصلاحیه قانون تجارت، به‌ویژه مفاد ماده (۱۵۱)، بازرس قانونی وظیفه دارد گزارش خود را در موعد مقرر اساسنامه به مجمع عمومی صاحبان سهام و در صورت لزوم به مراجع پیش‌بینی شده در قانون مزبور، ارائه نماید.

پرسش ۲۶ (تیر ۱۳۹۵)

شرکتی مشمول حسابرسی توسط اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران، به هر دلیل از انتخاب بازرس قانونی برای عملکرد سال ۱۳×۱ غفلت نموده و در طی ۱۳×۲ جهت انجام حسابرسی عملکرد سال ۱۳×۱ خود به مؤسسه حسابرسی عضو جامعه مراجعه می‌نماید. تکلیف مؤسسه مزبور در قبال درخواست چنین شرکتی چیست؟

پاسخ ۲۶ :

با توجه به آیین‌نامه اجرایی هیأت‌های انتظامی جامعه حسابداران رسمی ایران، حسابدار رسمی برای انجام حسابرسی سال ۱۳×۱ شرکت سهامی، بایستی حتماً دارای سمت بازرس قانونی نیز باشد. از این‌رو، به‌منظور قبول حسابرسی این قبیل کارها، باید در وهله اول مجمع عمومی عادی طبق روال قانونی تشکیل و پس از انتخاب حسابدار رسمی (مؤسسه حسابرسی یا شاغل انفرادی حسب مورد) به‌عنوان بازرس قانونی و قبول سمت از جانب وی، حسابرسی موردنظر انجام پذیرد.

پرسش ۲۷ (تیر ۱۳۹۵)

آیا موضوع ادغام مؤسسات و شرکت‌ها، در قانون تجارت ایران پیش‌بینی گردیده است؟

پاسخ ۲۷:

علیرغم آنکه موضوع ادغام در قانون تجارت ایران مسکوت مانده، لیکن در قوانین دیگری نظیر ماده (۱۱۱) قانون مالیات‌های مستقیم و در قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، موضوع موردتوجه مراجع ذیصلاح قرار گرفته است. به‌علاوه با عنایت به رویه اداره ثبت شرکت‌ها، در ثبت آگهی ادغام شرکت‌ها، عملاً موضوع ادغام از سوی اداره ثبت شرکت‌ها نیز پذیرفته شده تلقی می‌شود.

پرسش ۲۸ (تیر ۱۳۹۵)

آیا قوانین جدید عطف به ماسبق می‌شود؟

پاسخ ۲۸:

قانون به‌طور کلی عطف به ماسبق نمی‌شود، اما اگر در متن قانون تاریخ اجرای آن به عقب برده شده باشد، در این صورت عطف به ماسبق منطبق با قانون است.

پرسش ۲۹ (مرداد ۱۳۹۵)

آیا خدمات درخواستی مطروحه در بخشنامه شماره ۵۳۴/۹۰۵۳ مورخ ۱۳۸۳/۰۸/۲۶ مدیرکل درآمد حق بیمه سازمان تأمین اجتماعی، با انواع خدمات مندرج در موضوع فعالیت اساسنامه مؤسسات حسابرسی عضو جامعه، مطابقت دارد؟

پاسخ ۲۹:

کلیه خدمات قابل ارائه در چارچوب موضوع اساسنامه مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران با موضوع قراردادهای مطروحه در بخشنامه مزبور، از قبیل حسابرسی و دیگر خدمات مرتبط با آن شامل حسابرسی مالی، حسابرسی داخلی و عملیاتی، بازرسی دفاتر قانونی، خدمات تنظیم صورت‌های مالی، اصلاح حساب و حسابداری، طرح و اجرای سیستم‌های مالی اعم از دستی یا مکانیزه، خدمات حسابداری و سایر خدمات مرتبط با امور مالی و حسابداری، مطابقت دارد.

پرسش ۳۰ (مرداد ۱۳۹۶)

آیا حسابداران رسمی در راستای انجام وظایف حسابرس مستقل و بازرس قانونی خود، مکلفند موارد عدم رعایت و تخلفات قانونی مندرج در ماده (۲۷۴) قانون مالیات‌های مستقیم را گزارش نمایند؟

پاسخ ۳۰ :

”به موجب ماده (۲۷۶) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات بعدی تا ۱۳۹۴/۴/۳۱، حسابداران رسمی بایستی تخلفات صورت گرفته را به مراجع مذکور در آن ماده گزارش کنند. بنابراین، با توجه به لازم‌الاجرا شدن اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم از ابتدای سال ۱۳۹۵، در سال مذکور اگر یکی از مصادیق جرائم موضوع ماده (۲۷۴) صورت گرفته باشد، بایستی گزارش گردد. لازم به توضیح است که بخشی از تکالیف مزبور در قانون ارتقا سلامت اداری و مقابله با فساد نیز پیش‌بینی شده است.“

پرسش ۳۱ (تیر ۱۳۹۶)

در گزارش حسابرسی صادره توسط مؤسسه حسابرسی برای یک شرکت سهامی مفروض که مؤسسه حسابرسی، بازرس قانونی آن شرکت نبوده است (به‌طور مثال انجام حسابرسی صورت‌های مالی سنوات مالی ۱۳۹۴ و ماقبل که قرارداد حسابرسی آنها، در سال ۱۳۹۵ منعقد شده است)، آیا درج موارد مربوط به وظایف بازرس قانونی ضرورت دارد؟

پاسخ ۳۱ :

مرور زمان منتفی‌کننده وظایف حسابرس در خصوص درج موارد عدم رعایت قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شرکت در گزارش حسابرس مستقل (موضوع بند ”الف“ ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابداران رسمی)، نمی‌باشد.

پرسش ۳۲ (مرداد ۱۳۹۶)

آیا انجام حسابرسی بدون داشتن سمت بازرس قانونی مجاز می‌باشد؟

پاسخ ۳۲:

پذیرش حسابرسی صورت‌های مالی هر سال جاری یک شرکت سهامی بدون داشتن سمت بازرس قانونی همان سال، طبق مقررات جامعه حسابداران رسمی ایران مجاز نمی‌باشد.

پرسش ۳۳ (مرداد ۱۳۹۶)

آیا پذیرش حسابرسی سنوات قبل سنوات قبل شرکت‌هایی که بازرس آنها از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی انتخاب نشده، مجاز است؟

پاسخ ۳۳:

انجام عملیات حسابرسی سنوات گذشته یک شرکت سهامی که مجمع عمومی آن بر اساس گزارش بازرس قانونی سال مربوط که حسابرسی آن توسط اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران انجام نشده است، صورت‌های مالی آن را تصویب نموده و صورتجلسه مجمع عمومی آن نیز به مرجع ثبت شرکت‌ها ارائه و ثبت شده باشد، بلامانع است. به‌علاوه، به‌موجب بند الف "ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان "حسابدار رسمی"، مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی مکلفند در گزارش حسابرسی خود نسبت به رعایت قوانین و مقررات تجاری، مالیاتی و سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شخص مورد رسیدگی، صریحاً اظهارنظر نمایند.

پرسش ۳۴ (مرداد ۱۳۹۷)

آیا حسابدار رسمی شاغل عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری (شریک مؤسسه یا حسابدار رسمی شاغل در استخدام مؤسسه)، به استناد حکم دادگاه صالحه، می‌تواند به‌عنوان مدیر تصفیه یک شرکت در حال تصفیه، منصوب شود.

پاسخ ۳۴ :

انتصاب حسابدار رسمی شاغل به عنوان مدیر تصفیه شرکت در حال تصفیه، مغایر با مفاد بند "ث" ماده (۱) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران می‌باشد.

پرسش ۳۵ (فروردین ۱۳۹۸)

مسئولیت حسابرسان مستقل، در خصوص رعایت اجرای قانون ارتقای سلامت اداری و آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور مبنی بر لزوم بارگذاری اطلاعات اموال غیرمنقول توسط شرکت‌های دولتی، در سامانه موسوم به "سادا" (سامانه اموال دستگاه‌های اجرایی)، چیست؟

پاسخ ۳۵ :

حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه که عهده‌دار حسابرسی یا حسابرسی و بازرسی واحدهای مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری هستند، مکلف به کنترل رعایت مفاد قانون ارتقای سلامت اداری و آیین‌نامه اجرایی آن، از جمله کنترل رعایت بارگذاری اطلاعات اموال غیرمنقول در سامانه "سادا" می‌باشند و هرگونه عدم رعایت باید به نحو مناسب در گزارش حسابرس و یا گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی ارائه گردد. توضیح اینکه واحدهای مشمول ماده یاد شده در بالا، در اجرای ماده (۱۳۷) قانون محاسبات عمومی کشور و تبصره (۱۰) ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، ملزم به ثبت کلیه اموال غیرمنقول (اعم از اراضی املاک، ساختمان‌ها و فضاهای اداری در اختیار یا تحت تصرف، اعم از این که دارای سند مالکیت بوده و یا فاقد سند مالکیت و یا اجاره‌ای، وقفی یا ملکی باشند، در سامانه جامع اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی (سادا)، می‌باشند.